

ӘӨЖ 327.8

2006 Ж. ИЗРАИЛЬ-ЛИВАН ҚАҚТЫҒЫСЫ ЕКІНШІ ЛИВАН СОҒЫСЫ

Давлетқан Томирис Тимурқызы

Tomiris9@gmail.com

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰҰ Халықаралық қатынастар факультетінің

Халықаралық қатынастар кафедрасының 2 курс студенті,

Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Джумадилова Г.М.

Мақала Таяу Шығыстағы ХХІ ғасырдың басындағы мәселеге арналған. Мақалада Израиль-Ливан қақтығысын осы процеске қатысатын тараптар арасындағы байланыстарды анықтау арқылы реттеу мәселесі қарастырылды. Мақаланың бірінші бөлімінде осы қақтығыстың тарихы, хронологиясы, қатысушы елдердің мүдделері талқыланатын болса, екінші бөлімде жанжалдың нәтижелері қарастырылады.

Екінші Ливан соғысының тамыры 1982 жылғы қақтығысқа кетеді (Галилея әлемі операциясы), бұл Израильдің Ливанның оңтүстігін жаулап алуына, Израиль қалаларына оқ жаудыруға және Ливан аумағынан содырларға енуіне жол бермеу үшін буферлік аймақ құруға әкелді. 2000 жылы мамырда Израиль БҰҰ Қауіпсіздік кеңесінің 1978 жылғы 19 наурыздағы № 425 қарарына сәйкес өз әскерлерін Ливанның оңтүстігінен шығарды. Бұл учаскені алты күндік соғыста Израиль Сириядан басып алды. Кейінірек Сирия Шеба фермалары Ливан аумағының бөлігі екендігімен келісті.

2004 жылдың қыркүйегінде БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесі №1559 қарарын қабылдады, оған сәйкес барлық шетелдік қарулы күштер Ливаннан кетуге мәжбүр болды, Ливан территориясындағы барлық тұрақты емес Қарулы Күштер қарусыздануға ұшырады және Ливан билігі мемлекеттің бүкіл аумағына бақылау орнатуға міндетті болды. 2005 жылы Сирия өз әскерлерін Ливаннан шығарды. Хезболлаға қатысты Ливан үкіметі іс жүзінде №1559 қарарын орындаудан бас тартты, "ұлттық қарсылық" "Ливанның жаумен күресте стратегиялық

мүдделеріне қызмет етеді", Шебаа фермаларын "қайтару" және "босқындарды отанына қайтару" мақсатында.

2006 жылдың жазында Таяу Шығыс тағы да әлемдік қоғамдастықтың басты назарына айналды. Бұған шілде-тамыз оқиғалары: Газ секторындағы израильдік сарбазды ұрлау және одан кейінгі оны босату жөніндегі әскери операция, сондай-ақ Израиль армиясының Ливандағы "Хезболла" содырларына қарсы шайқастары себеп болды.

Ливанға әскерлерді кіргізуге Израиль шекара патрульіне шабуыл жасау және сарбаздарды ұрлау себеп болды. 2006 жылдың шілде айының соңында содырлар "Хезболла" қозғалысы Ливан-Израиль шекарасының өз учаскесін бақылайтын шекара патрульіне шабуыл жасады. Біраз уақыттан кейін Израиль үкіметі Израиль қорғаныс армиясының Бас штабы операцияны бастау туралы шешім қабылдады, оның мақсаты басып алынған сарбаздарды босату және содырларды жеңу болды.

Субъект-инициатор

Сюжет

Объект

Оқиға мерзімі

Израиль, Ливан, АҚШ, Ресей, Сирия, Иран

Физикалық Жергілікті уақыт бойынша таңертеңгі сағат 9-да "Хезболла" Катюша зымырандарын Израильмен Ливан шекарасы арқылы Шломи қаласы мен Шебаа фермалары маңындағы заставаларға бағытталған тактика ретінде ұшырды.

Ливанның АҚШ-тағы елшісі Фарид Аббуд БЕРИУТҚА CNN-де жасалған "Хезболланы" қолдау туралы аралас пікірлерден кейін шақырылды. Бейрут шенеуніктері Аббудтың көзқарасы Израильдің солтүстік шекарасындағы Хезболла әрекеттеріне қарсы шыққан Ливанның көзқарасын білдірмейді деп мәлімдеді.

Израиль Ливанның әуе және теңіз блокадасын енгізеді.

"Хезболла "сонымен бірге отты тоқтатады, өйткені" Израиль армиясында Израильде құлаған үш миномет снарядтары бар ... және зымырандар жоқ". Хайфада кемінде үш адам жарақат алды.

Президент Буш Хезболла тоқтатылғанға дейін және халықаралық шекаралар сақталмайынша, атысты тоқтату мүмкін емес деп мәлімдеді, бұл АҚШ-тың қақтығысқа қатысты ұстанымын растады.

Израиль Канададағы әуе соққысын қайғылы қателік деп атады, ал Эхуд Олмерт Ливан халқының басынан өткерген ауыруы үшін кешірім сұрады.

SANA мемлекеттік ақпарат агенттігінің хабарлауынша, Сирия президенті Башар әл-Асад Ливанның Израильге қарсылығын қолдауға уәде беріп, өз елінің Қарулы Күштеріне дайындығын арттыруды бұйырды

Ливанның ішкі қауіпсіздік күштері содан бері Ливанға әуе мен артиллерия шабуылдап, 500-ге жуық адамның өмірін қиды деп мәлімдеді. 2006 жыл шілде:

12 шілде -31 шілде

Жанжалдарды реттеуге қатысушы тараптар арасындағы қатынастарды талдау барысында мынадай өлшемшарттар бойынша байланыстар мен өзара іс-қимылдар анықталды:

Шартты белгілер:

- 1) Халықаралық ұйымдар шеңберінде әрекеттесу
- 2) Келісімдер және шарттар негізіндегі әрекеттесулер
- 3) Қару жарақ саудасы
- 4) Қайшылықтар
- 5) Өз мүддесіне сәйкес әрекеттесу
- 6) Халықаралық ұйымдар мен келісімдер
- 7) Реттеу үдерісіне тартылған мемлекеттер
- 8) Үкіметтік емес акторлар (компаниялар, субъектілер, топтар)

Реттеуге тартылған елдердің ұстанымдары мен мүдделері: Израиль- Ливан құрлық әскерлерінің шабуылына қарсы тұру. «Хезболла» тобымен қақтығыс. Ливан- Израиль

территориясына зымырандық шабуылдар, Израиль құрлық әскерлерінің шабуылына қарсы тұру. АҚШ- Израильге әскери және дипломатиялық қолдау көрсету, конфликтті тоқтату. Ресей- қақтығыстан кейін Ливанның инфрақұрылымын қалпына келтіруге көмек. Иран- Хезболлаға әскери және қаржылық қолдау, конфликтті тоқтату. Сирия- Хезболлаға әскери қолдау, конфликтті тоқтату

Бірінші критерий бойынша келесі байланыстарды анықтауға болады:

- ОБСЕ (Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе) –Ресей, АҚШ.
- НАТО – АҚШ, Франция.
- БҰҰ Қауіпсіздік кеңесі – Ресей, АҚШ.
- Женева келісімі- Ресей, АҚШ, Израиль, Иран, Сирия.

Екінші критерий бойынша келесі байланыстарды анықтауға болады:

– АҚШ-Израиль (1952 жылы қол қойылған" қауіпсіздікті өзара нығайту үшін көмек көрсету туралы келісім". 1975 жыл келісім туралы Меморандум.)

– Ресей-Ливан (2 мемлекет арасында сауда және ақша айналымы туралы (1954 және 1970), әуе қатынасы туралы (1966), туризм саласындағы ынтымақтастық туралы (1970), дипломатиялық курьерлердің алып жүруінсіз дипломатиялық поштаны жіберу тәртібі туралы (1962 және 1971) бірқатар келісімдерге қол қойылды)

– Израиль-Ресей (1991 жылы 26 желтоқсанда, сенім грамоталарын тапсырғаннан сегіз күн өткен соң, Кеңес Одағы өмір сүруді тоқтатты. Ресей КСРО-ның мұрагері ретінде КСРО ыдырағаннан кейін Израильмен дипломатиялық қатынастарды сақтап қалды."Мәдениет және білім саласындағы ынтымақтастық туралы Келісім" (1994).)

Көрсетілген мемлекеттер арасында қару-жарақ жеткізу мынадай бағыттар бойынша жүзеге асырылды:

– Ресей- Сирия (1996 жылы Сирияға әскери техника мен қосалқы бөлшектерді жеткізу көлемі 1,3 млн долларды, 1997 жылы 1 млн долларды құрады)

– Төртінші критерий келесі қатынастарды қамтиды:

– АҚШ-Иран (Иран АҚШ-тан әлі күнге дейін алынып тасталмаған қатаң экономикалық санкциялар алды. Иран әлемдік капиталдан алынып тасталды, ал американдықтар Жаңа Иран басшылығының басты жауына айналды.)

– Израиль-Ливан (Израиль шекара күзетіне "Хезболла" тобының шабуылы)

– АҚШ-Ресей (АҚШ-тың Ресейге қарсы санкциялары)

– АҚШ-Сирия (АҚШ-тың Сирияға қатысты қатаң санкциялары)

– Израиль –Сирия (Сирия Израиль Мемлекетін мойындамайды)

Қорытындындай келе, екі қарама-қарсы тарап қақтығыстағы жеңістері туралы айтатын болсақ, олардың ешқайсысы өз мақсаттарына жете алмады. 2006 жылдың 1 қазанында Израиль БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің қарарында қарастырылған атысты тоқтату шарттарына сәйкес Оңтүстік Ливан аумағынан әскерлерді шығаруды аяқтады. Ливанның Оңтүстік аумақтарын бақылау толығымен Ливан Үкіметінің бөлімшелеріне және БҰҰ бітімгерлеріне өтті.

Қазан айының басында Ливанның оңтүстігінде 10 мыңға жуық Ливан әскері және 5 мыңнан астам бітімгер орналастырылды. Ұрланған Израиль әскери қызметшілері ешқашан босатылмаған. Жанжал Кадима партиясының танымалдылығының төмендеуіне әкелді (көшбасшы-Эхуд Олмерт). Жанжалға қатысқан резервтегі әскери қызметкерлер үйге оралғанда, Израильдің әскери жеңілісіне кінәлі адамдардың — Премьер-министр Эхуд Олмерт, Қорғаныс министрі Амир Перец және Дана Халуцтың отставкаға кетуін талап ету үшін наразылық науқанын бастады.

2007 жылғы 19 наурызда Израиль қарулы қақтығысты ресми түрде соғыс деп таныды (бұған дейін ол әскери операция деп аталған); 2007 жылғы 21 наурызда Кнессет оны Екінші Ливан соғысы деп атауға шешім қабылдады, дегенмен Израиль тарихында бірінші Ливан

соғысы ресми түрде болған жоқ (1982 жылғы оқиғалар әлі де "Галилея әлемі" операциясы деп аталады).

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Ливано-израильская война 2006 г. Ее истоки и последствия, Ктиторова Е.М., <https://cyberleninka.ru/article/n/livano-izraiskaya-voyna-2006-g-ee-istoki-i-posledstviya-1/viewer>
2. The Israel-Lebanon Conflict, https://historyguy.com/israel-lebanon_conflict.html
3. Военно-техническое сотрудничество между Израилем и США, Щербакова А.А, 2011, <http://www.iimes.ru/?p=13092>
4. Война в эпоху интернета. Опыт анализа причин и первых итогов ливано-израильского конфликта, https://www.iran.ru/news/analytics/41942/Voyna_v_epohu_interneta_Opyt_analiza_prichin_i_pervyh_itogov_livano_izraiskogo_konflikta
5. Военное и военно-техническое сотрудничество России с Сирией https://ru.wikipedia.org/wiki/Военное_и_военно-техническое_сотрудничество_России_с_Сирией
6. Израильско-российские отношения
Торговые отношения, https://ru.wikipedia.org/wiki/Израильско-российские_отношения#Торговые_отношения
7. Российско-ливанские отношения, https://ru.wikipedia.org/wiki/Российско-ливанские_отношения
8. Хронология Ливанской войны 2006 г. (июль) [https://ru.qaz.wiki/wiki/Timeline_of_the_2006_Lebanon_War_\(July\)#References](https://ru.qaz.wiki/wiki/Timeline_of_the_2006_Lebanon_War_(July)#References)
9. ЛИВАНО-ИЗРАИЛЬСКИЕ ПРОТИВОРЕЧИЯ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ. КОНФЛИКТ ЛЕТА 2006 ГОДА П. А. Нехлюдов https://vk.com/doc289811359_577747531?hash=087eabe109c8e4710b&dl=413e6a0ebe2015882